

Handläggare
Karin Angerbjörn
Telefon: 08-50824850

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd
2024-06-13

Miljöprogram 2030 för Stockholms stad

Svar på remiss

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och lämnar det som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden har fått remiss från kommunstyrelsen om Miljöprogram 2030 för Stockholms stad, för yttrande senast 2024-06-20.

Stockholms stads miljöprogram har reviderats mot bakgrund av det uppdrag som gavs i kommunfullmäktiges budget för 2023.

Miljöprogrammet är ett stadsövergripande styrdokument som slår fast mål inom de sju områden där utmaningarna för Stockholm och påverkan på omvärlden bedöms som störst. Programmet innehåller 18 delmål som preciserar den strategiska inriktningen. Programmet har i denna revidering getts en mer kommunikativ karaktär för att tillgängliggöra programmet för stadens medarbetare och för stockholmarna.

Förvaltningen ser en styrka i att miljöprogrammet föreslås gälla till 2030 då det enklare kan integreras med andra hållbarhetsambitioner som staden har åtagit sig.

Förvaltningen ser ett behov av stöd i arbetet med målet *En rättvis och inkluderande omställning*.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden har fått remiss från kommunstyrelsen om Miljöprogram 2030 för Stockholms stad, för yttrande senast 2024-06-20.

Ärendet

Redan år 1976 antog staden sitt första heltäckande miljöprogram. Stadens innevarande miljöprogram Miljöprogram 2020-2023 löpte ut under 2023. Nuvarande program har utvärderats under 2022. I kommunfullmäktiges budget för 2023 gavs därför ett uppdrag om att revidera nuvarande program: Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden revidera stadens miljöprogram, klimathandlingsplan och klimatbudget för att ta hänsyn till nya vetenskapliga rön om vad som krävs för att nå 1,5-gradersmålet samt till vad som anses rättvist utifrån våra historiska utsläpp. Detta ärende avser den del av budgetuppdraget som rör revidering av stadens miljöprogram. Uppdraget att revidera stadens klimathandlingsplan och klimatbudget är under arbete och hanteras i särskild ordning. Förslaget till nytt miljöprogram har tagits fram av brett sammansatta grupper från olika delar av Stockholms stad under ledning av kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB. I arbetet har representanter från flertalet nämnder och bolagsstyrelser inom staden deltagit och bidragit med expertkunskap inom olika fokusområden.

Stockholms stads miljöprogram har reviderats mot bakgrund av det uppdrag som gavs i kommunfullmäktiges budget för 2023 samt utifrån den halvtidsuppföljning av innevarande program som genomförts under 2022.

I samband med framtagande av nu gällande Miljöprogram 2020-2023 gjordes ett omtag. Utgångspunkten blev att adressera de stora miljöproblemen utifrån såväl internationella överenskommelser som miljötillståndet i Stockholm. Programmet höjde ambitionerna på flera områden och vägde in såväl Parisavtalet som de globala målen enligt Agenda 2030. I programmet togs även nya dimensioner med, såsom inköpsarbetets och upphandlingens roll och påverkan. Innovation och utvecklad samverkan lyftes som arbetssätt för att utveckla de lösningar som krävs för att nå målen.

Nuvarande miljöprogramms målstruktur och perspektiv ligger i huvudsak fast även i förslaget till kommande miljöprogram. Kopplingen till Agenda 2030 har stärkts så att det tydliggörs att miljöarbetet även behöver främja den sociala och ekonomiska hållbarheten. Innebörden av en rättvis omställning har tydliggjorts och inarbetats i programmet. De utvecklade arbetssätt som nuvarande miljöprogram lyfter fram har precisrats ytterligare. Stadens kvalitetsprogram har i tillämpliga delar vägts in i miljöprogrammet.

Miljöprogram 2030 har getts en mer kommunikativ karaktär än tidigare miljöprogram. Syftet är att tillgängliggöra programmet för stadens medarbetare och stockholmarna, att underlätta kommande kommunikationsinsatser samt att förtydliga hur kommunikation är en integrerad del av att genomföra stadens miljöarbete.

Miljöprogrammets mål och delmål har utvecklats utifrån miljötillståndet i staden, internationella överenskommelse och nationella mål, målsättningar i kommunfullmäktiges budget för 2023 samt erfarenheter från uppföljning av innevarande miljöprogram.

Miljöprogram 2030 för Stockholms stad

Stockholms stads miljöprogram är ett stadsövergripande styrdokument och slår fast mål inom de sju områden där utmaningarna för Stockholm och påverkan på omvärlden bedöms som störst. Programmet innehåller 18 delmål som preciserar den strategiska inriktningen. Programmet fastställer vilka nämnder och bolagsstyrelser som är ansvariga för att genomföra åtgärder samt följa upp arbetet för respektive delmål och är utgångspunkt för handlingsplaner som konkretiserar genomförandet för att nå målen. Programmet fokuserar på vad staden som organisation själv kan göra men innehåller också målsättningar som uppnås tillsammans med andra, exempelvis näringslivet och stockholmarna.

Nedan sammanfattas innehållet i de sju målen.

En rättvis och inkluderande omställning handlar om hur miljö- och klimatarbetet ska bidra till ett mer jämlikt samhälle. Stadens verksamheter ska utformas så att de stärker en rättvis omställning och grupper som drabbas hårdast av miljöproblemen ska skyddas. Stockholmarna ska vara delaktiga och ha inflytande i omställningen.

Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck tar avstamp i Parisavtalet och det ansvar som en stad som Stockholm förväntas ta. Stockholm ska bli klimatpositivt 2030 och fossilfritt 2040 genom kraftigt minskade utsläpp och koldioxidlagring. I synnerhet behövs en kraftigt minskad klimatpåverkan från transportsektorn. Frågan om att minska klimatpåverkan från stadens måltider och livsmedel adresseras också särskilt. Stadens organisation ska vara fossilfri till 2030. Utsläppen till följd av stadens, boendes och verksammas konsumtion ska minska kraftigt, både de utsläpp som sker i Stockholm och i omvärlden.

Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem innebär att stadens växter och djur ska leva i livskraftiga populationer och den biologiska

mångfalden och den blågröna infrastrukturen ska stärkas. Vattenkvaliteten ska förbättras och på sikt ska god vattenstatus uppnås. Staden ska bidra till en stärkt biologisk mångfald, både lokalt och i omvärlden. Utöver arbetet med att minska klimatpåverkan behöver Stockholm anpassas till effekterna av ett förändrat klimat.

Ett klimatanpassat Stockholm handlar om att stärka stadsmiljöns motståndskraft med hänsyn till ett varmare och mer nederbördsrikt klimat. Staden behöver arbeta vidare med verksamhetsanpassning och ha rutiner och åtgärder på plats för att bedriva samhällsviktig verksamhet även under extrema väderhändelser. Särskild hänsyn ska tas till sårbara grupper.

Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm bidrar till flera andra mål men är också ett viktigt mål i sig. Användningen av materiella resurser och energi behöver bli mer effektiv. Konsumtionen behöver vara inom hållbara nivåer och staden behöver förändra materialval, beteenden och konsumtionsmönster samt främja och möjliggöra cirkulära flöden. Resurser behöver cirkulera i stället för att gå till energiutvinning.

Ett giftfritt Stockholm handlar om att förekomsten av skadliga ämnen behöver minska för att inte vålla hälso- och miljömässiga problem. Staden ska minska användningen av skadliga ämnen och verka för ökad medvetenhet om detta bland stockholmare och näringsliv. Staden behöver dessutom skaffa sig förbättrad kunskap om de förorenade områden som finns och arbeta för att åtgärda områden som bedöms utgöra en prioriterad miljö- och hälsorisk.

Stockholmarna ska inte utsättas för skadliga nivåer av buller eller luftföroreningar. *Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö* innebär att utsläppen från framförallt trafiken minskar så att luftkvaliteten förbättras och bullret från trafiken minskar.

Utöver målen innehåller miljöprogrammet även ett avsnitt om genomförandet. För att lyckas med klimat- och miljöarbetet behövs en bredd av verktyg och utvecklade arbetsätt. Inköp är betydelsefullt för att uppnå majoriteten av miljöprogrammets mål. Staden är en stor inköpare och det finns stor potential att göra en miljönytta via stadens inköp. Samverkan behöver utvecklas såväl internt inom stadens organisation som externt med bland annat näringsliv, civilsamhället och akademien. Stadens interna och externa kommunikation är en viktig strategisk process som ger stöd för att nå målen i programmet och som dessutom påverkar hur vårt arbete och staden uppfattas. Innovation, digitalisering och lärande behövs för att tillvarata digitaliseringens möjligheter, inkludera nya

arbetsätt, utveckla tjänster för invånare och näringsliv och för att sprida kunskap om det arbete som utvecklats.

Miljöprogrammet är integrerat i stadens överordnade system för ledning och uppföljning av all verksamhet och ekonomi. Varje år görs en uppföljning av måluppfyllelsen. Under 2027 ska en mer omfattande halvtidsuppföljning och politisk uppföljning genomföras för att säkerställa att staden är på rätt väg för att nå målen år 2030.

Det nya miljöprogrammet fastslår också att en analys av miljö- och klimatkonsekvenser inklusive ett rättviseperspektiv ska inkluderas i alla relevanta nämnd- och styrelsebeslut som påverkar uppfyllandet av stadens miljö- och klimatmål.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen medborgarservice och stadsmiljö, med medverkan från avdelningarna förskola, stöd och service samt nämnd och verksamhetsstöd.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och lämnar det som svar på remissen.

Förvaltningen anser att föreliggande förslag till Miljöprogram 2030 för Stockholms stad ligger i linje med kommunfullmäktiges uppdrag i budget 2023.

Förvaltningen ser en styrka i att miljöprogrammet föreslås gälla till 2030 då det enklare kan integreras med andra hållbarhetsambitioner som staden har åtagit sig. Programtiden är dock relativt lång och underliggande handlingsplaner kommer att löpa ut innan 2030. Därför anser förvaltningen att föreslagna halvtidsuppföljningen kommer att vara viktig för att säkerställa att programmet fortfarande är aktuellt och utgör ett effektivt verktyg för att nå stadens mål.

Målet *En rättvis och inkluderande omställning* i förslaget till miljöprogram är nytt. I förslaget beskrivs att stadsdelsnämnderna behöver ges en tydligare roll i omställningsarbetet och i kontakterna med invånarna. Förvaltningen ställer sig positiv till detta och uppmuntrar arbetet med att inkludera civilsamhället i arbetet för att nå stadens miljömål. Förvaltningen ser dock ett behov av stöd för stadsdelarnas arbete med detta mål. Det finns exempelvis en stor potential att arbeta med en rättvis och inkluderande omställning som ram för arbetet med åtgärder under andra mål i programmet, framförallt mål 5 *Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm*. Detta mål är relevant i arbetet med att minska de konsumtionsbaserade

utsläppen. Förvaltningens egna konsumtionsbaserade utsläpp går att påverka genom rutiner för hållbar upphandling och andra verktyg. Men för att främja och möjliggöra cirkulära flöden samt påverka medborgarnas konsumtionsbeteenden behöver arbetet koordineras med detta mål.

Programmet har en omfattande modell för arbetsätt som ska bidra till att staden ska kunna uppnå de föreslagna målen. Förvaltningen ser positivt på att samverkan framhävs som ett viktigt arbetsätt, såväl internt som med stockholmare och andra målgrupper och intressenter.

Skärholmsborna påverkas av *2.2 Minskad klimatpåverkan från transportsektorn*. Detta genom att möjliggöra för stockholmarna att resa fossilfritt genom att främja gång, cykel och kollektivtrafik och investera i infrastruktur för dessa transportsätt. Minskad trafik och elektrifiering ger dessutom flera positiva effekter som minskade problem med luft, buller och förorenat vatten. Det gör också stadens gator och andra offentliga rum till mer attraktiva vistelsemiljöer. Området *Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm* kan bidra till att skärholmsborna får utökade möjligheter att hyra, byta, dela eller låna resurser samt ökar möjligheterna att återbruka och återvinna textil.

Området *2.3 En fossilfri organisation 2030* påverkar förvaltningens verksamheter som har fordon i drift. Inom avdelningen för stöd och service i egen regi är fordon i bruk dygnet runt och det är därför en utmaning att nå en omställning till en helt eldriven flotta. Förvaltningen har parkdrift i egen regi vilket innebär att omställningen av parkdriftens omställning till att bli fossilfri redan har påbörjats. Arbetet kommer att fortsätta enligt plan men påverkas genom att Skärholmens parkdrift kommer att behöva vara en förebild och exempel för andra stadsdelar som ska gå över till egen regi.

Förvaltningens ekonomi bedöms påverkas av fler investeringar i klimatanpassningsåtgärder, kolsänkor, biologisk mångfald och omställning till en fossilfri fordonsflotta. Inom område *3.3 Staden bidrar till stärkt biologisk mångfald i omvärlden* är målet att andelen ekologiska livsmedel till stadens verksamheter vara minst 70 procent vid 2030. Det varierade utbudet och stora efterfrågan på ekologiska livsmedel kan påverka kostnaden inom avdelningar som har matservering.

framgår att stadsdelsnämnder har genomförandeansvar för delmål 1.1, 1.2, 2.1, 2.3, 2.4, 2.5, 3.1, 3.2, 3.3, 4.1, 4.2, 5.1, 5.2, 6.1, 6.2, och 7.2. Genomförandet av målen konkretiseras i stadens kommande handlingsplaner på miljö- och klimatområdet. Stadsdelsnämnder har inte uppföljningsansvar för något mål.

Lisa Kinnari
Stadsdelsdirektör
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Christoffer Carlander
Tf Avdelningschef
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Miljöprogram 2030 för Stockholms stad
2. Förslag till indikatorer

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lisa Kinnari, Stadsdelsdirektör	2024-05-28
Christoffer Carlander, Tf Avdelningschef	2024-05-27